

A Kárpát-medence denevéreinek elterjedési adatai

Írta: Topál György, Budapest

Három és fél évtizede látott napvilágot a Kárpát-medence faunáját összefoglaló Fauna Regni Hungariae emlőstani része (16), melyet P a s z l a v s z k y J ó z s e f állított össze. A Faunakatalógusban a denevérek igen tekintélyes helyet foglalnak el. Ennek magyarázata az, hogy 1900-ban már megjelent M é h e l y munkája (14), melyben a szerző közli a felülvizsgált régebbi adatokat, és ismerteti az akkori múzeumi denevéryanagot. P a s z l a v s z k y a denevérekre vonatkozó adatok zömét innen merítette. A Természettudományi Múzeum emlősgyűjteménye anyagának átnézésekor azonban kitűnt, hogy P a s z l a v s z k y már nem vette fel az 1900-tól 1918-ig a Múzeumba begyűlt anyag — sok esetben újat jelentő — lelőhely adatait. 1918 után a Múzeum denevéryanaga tovább gyarapodott, nemcsak példányszámban, de újabb fajok tekintetében is, mivel É h i k (6) kimutatta a Kárpát-medence területéről a *Myotis oxygnathus*-t, és egyidejűleg a múzeumi *M. myotis* anyagot revideálta. A borsodi Bükk denevérfaunáját V á s á r h e l y i (24, 25) kutatta fel, aki adatokat ismertett más vidékek faunájára vonatkozóan is. Kisebb közleményekkel és további adatokkal járultak hozzá a fauna ismeretéhez: B o r z s á k (1), D u d i c h (3, 4), É h i k (7), G e b h a r d t (10), H o m o n n a y (11), K o r m o s (12), K u b a c s k a (13), P o n g r á c z (17), S ó l y m o s y (18), V á s á r h e l y i (20, 21, 22, 23). A fentebbi közlemények alapjául szolgáló példányok (koponyák) részben a Múzeum gyűjteményébe, részben pedig magángyűjteményekbe kerültek. A Múzeum újabb denevéryanaga azonban lelőhely adatok szempontjából mostanáig feldolgozatlan maradt.

Most, amikor az emlősgyűjtemény külföldi viszonylatban is igen szép denevéryanagát elterjedési adatok szempontjából feldolgozom, néhány évi gyűjtésem és megfigyelésem anyagát is közlöm, amennyiben azok egy-egy fontosabb előfordulást megerősítenek, vagy éppen újat jelentenek.

A Kárpát-medence területéről származó múzeumi denevéryanag és az idevágó magyar irodalmi adatok összefoglalásával segíteni óhajtom a szomszéd országok mammológusainak munkáját, de egyben egy-egy faj általános elterjedésének vizsgálatához is anyagot akarok nyújtani. A jövőben kívánatos volna a gyűjtés idejét mindig pontosan feljegyezni, mert ezekből az adatokból érdekes következtetéseket vonhatnánk le a denevérek évszakos helyváltoztatására, és lehetővé válna a lelőhely adatok helyes értékelése. Sajnálatos módon a régebbi gyűjtések anyagának cédulázása ebből a szempontból hiányos.

A denevérfajok közé az alábbi felsorolásba olyanokat is felvettem, amelyeknek bizonyító példányai nincsenek birtokunkban, azonban hiteles irodalmi adatok az előfordulást igazolják. A fajok felsorolásánál E l l e r m a n (5) katalógusát vettem irányadóul, azonban ettől eltérően a *Myotis oxygnathus*-t mint önálló fajt tárgyalom. Minden fajnál közlöm a Faunakatalógus adataival kapcsolatos esetleges észrevételeimet, helyesbítéseket, egyéb megjegyzéseimet és a Múzeum anyagának rövid értékelését. Ezután a mellékelt térkép tájegységei szerint csoportosítva sorolom fel a faj lelőhelyadatait. Minden termőhelyadat után zárójelben, számmal vagy betűvel utalok az irodalomra vagy a múzeumi (M) gyűjteményre. Hangsúlyoznom kell, hogy az egyszerűség kedvéért az irodalomból csak azokat az adatokat vettem át, amelyek a Faunakatalógusban és a múzeumi anyagban nem szerepelnek. Végül az egyes fajoknál saját megfigyeléseimet és adataimat ismertetem.

A mellékelt térképen (M ó c z á r [15] térképe után) foglaltam össze a lelőhelyeket. A térképhez tartozó lelőhelyek jegyzékében, betűrendben sorolom fel az elterjedési adatokat, itt közlöm az esetleges névváltozás utáni ma érvényes helységnevet, római és arab számmal utalok a megfelelő tájegységre, végül minden lelőhely után a térkép hálóját áthaladó betűk és szám található. A térkép területegységeinek határait a terület domborzata határozza meg,

ezért találtam ezt a felosztást alkalmasabbnak, mint a Fauna Regni Hungariae politikai határok szerinti beosztását.

Rhinolophus ferrumequinum Schreber — A Faunakatalógus által közölt lelőhelyadatokkal kapcsolatban megjegyezhetem, hogy Méhely »Tordai Hasadék«-ot említ, tehát helytelen az egyszerű »Torda« adat. Az sem érthető, hogy P a s z l a v s z k y miért nem vette fel e faj Abaligeti barlangban való előfordulását, bár már Méhely bebizonyította azt. A múzeum gyűjteményében tekintélyes anyag — 17 különféle hiteles lelőhelyről 62 példány — található. Ezekből kilenc egészíti ki a Faunakatalógus adatait. V á s á r h e l y i (25) szerint a borsodi Bükkben a patkósorrú denevérek közül a legritkább.

I_1 Bellye Kőrisedőlak (M), Szolnok (16), Temeskubin (M). — II_1 Budapest (Hárshegy [16] Lipótmező [16]). — II_2 Alsóhámor (16), Lillafüred (Szt. István bg. [25], Anna bg. [25]), Kecskebarlang (M), Szeleta bg. (25). — III_1 Beszterce (16), Homoródalmási bg. (16). — III_2 Déva (16), Románbánya (M). — III_3 Ciklubarlang (16), Kolozsvár (16), Magyarbarlang (16), Nagyvárad (16), Zilah (16). — III_4 Gyulafehérvár (16), Torda (16). — III_5 Brassó (16). — IV Adakalé (16), Kolumbácsi barlang (16), Pecsényeszkai bg. (16), Plavisevica (16). — VI_1 Abaligeti bg. (M). — VI_2 Maksimír (16), Plitvicaí bg. (M), Raca bg. (16), Sv. Saver (16). — VII Novii bg. (M), Novii Selec bg. (M), Povile (16), Sv. Juraj feletti bg. (M).

Saját gyűjtéseim és megfigyeléseim során a következő helyekről került elő: II_1 Budapest (Harcaszáj bg., Pálvölgyi bg., Szemlőhegyi bg.), Solymári bg. A Kárpát-medencében legészakabb előfordulási helyről, II_2 Telkibányáról kaptam több példányt. A Faunakatalógus K o l e n a t i — Méhely nyomán közli ugyan Budapestről, azonban a bizonyító példányok, na voltak is, elvesztek, és így egy évszázad után e faj budapesti előfordulását adataim megerősítik.

Rhinolophus hipposideros Bechstein — Az egész Kárpát-medencében közönséges fajunk, az Alföldről azonban nem került elő. Ez összefügg azzal, hogy e faj alig-alig hagyja el telelőhelyének környékét, nem vándorol, és mivel telelőhelyei főképpen bányák és barlangok, a nyári időszakban is ilyenek környezetében tartózkodik. A Múzeum gyűjteménye 25 lelőhelyről 120 példányt foglal magában, azonban akármilyen szép is számszerűleg ez az anyag, teljesnek mégsem mondható. Ennél a fajnál is, ugyanúgy mint a többinél, az alkoholos anyag dominál, hiányzik az összehasonlítható csontvázanyag és a szárazgyűjtemény.

I_2 Nagylózs (18). — II_1 Budapest (Farkasvölgy [16], Hárshegy [16], Mátyáshegyi bg. [M], Pálvölgyi bg. [M], Zugliget [16]), Budaörs (M), Csévi bg. (M), Csobánka (16), Máriaremetei bg. (M), Solymár (M), Solymári bg. (1), Strázahegyi rókalyuk (13). — II_2 Aggteleki bg. (M), Csókási bg. (25), Diósgyőr (25), Garadnai halköltő (25), Hámor (25), Hollóháza (16), Lillafüred (egri út melletti mesterséges barlangok [25], Szt. István bg. [M], Ludmilla bg. (M), Meleghegy (16), Pelsőc (M), Szeleta bg. (25), Telkibánya (16), Vecseribükki zomboly (Éhik). — III_1 Árvaváralja (16), Jászói Takács bg. (M), Kassa, Bankó hegy (16), Nagyroce (16), Oravic (16), Rozsnyó (M), Selmecbánya (16), Szklenófürdő (M), Trencsén (16), Zayugróc (16). — III_2 Homoródalmasi bg. (16). — III_3 Déva (16), Hátszeg (16), Románbánya (M). — III_4 Bánlakai Magyarbarlang (16), Igric bg. (16), Kisnyiresi bg. (16), Kolozsvár (16), Nagyvárad (16), Pestere bg. (16), Rév Zichy bg. (M), Rézbánya (16). — III_5 Tordai Hasadék (16). — III_6 Árapataka (16). — V_1 Léka (M). — V_2 Boz (16). — VI_1 Abaligeti bg. (16), Pécs (16).

Magam igen gyakran találok ezzel a fajjal. A példányoknak csak egy részét gyűjtöttem be, nagyrészt gyűrűzési kísérleteket végeztem velük. Itt csak azokat a lelőhelyeket említem, amelyek újak. II_1 Budapest (Szemlőhegyi bg.), Mackóbarlang, Máriaremete (Hétylук zomboly), Pilisszántó (Orosdy-kastély padlása), Pisznice bg., Szoplaki Ördöglyuk. — II_2 Bükk-szentlélek (odvas fa), Szokolya (vasbányahegyi bánya).

Rhinolophus euryale Blasius — P a s z l a v s z k y a Faunakatalógusban »Vörösvár« lelőhelyet közöl. A Múzeum gyűjteménye és Méhely alapján megállapítható, hogy a helyes adat: »Vörösvári bg.«. Újabb időkben a »Solymári Ördöglyuk« vagy »Solymári bg.« elnevezést használják, ugyanis közvetlenül Vörösvár—Pilisszántó mellett nincs semmiféle barlang.

A Múzeum gyűjteményében 12 lelőhelyről származó 40 alkoholos példány és néhány koponya található. A lelőhelyek közül mintegy nyolc egészíti ki a régebbi adatokat. Érdekesebb az Aggteleki barlangban való előfordulása, melyet Dudich (4) is említ. A meglehetősen hiányos példány Dudich E. gyűjtésével került az emlősgyűjteménybe. V á s á r h e l y i (25) szerint a borsodi Bükkben közönséges faj.

*II*₁ Bajót (M), Budapest (Hárshegyi bg. [16]), Vörösvár (16). — *II*₂ Aggteleki bg. (M), Balla bg. (M), Bükkszentlélek (25), Diósgyőr (25), Garadnai halköltő és végállomás (25), Görömbölytapolcai bg. (25), Hámor (25), Herman Ottó bg. (25), Jávorkúti bg. (25), Kecsebarlang (16), Királykúti zomboly (25), Lillafüred (Szt. István bg. [25], Anna bg. [25]), Ómassa (25), Pelsőc (M), Szeleta bg. (25). — *III*₄ Igric bg. (M). — *IV* Légybarlang (16), Orsova (16), Pecsényeszkai bg. (16), Plavisevicai felső Denevérbarlang (M). — *VI*₃ Zágráb (16).

Magam e faj példányait nem gyűjtöttem, azonban a Bajót melletti Öregkő I sz. zombolyából kaptam élő példányt, ezenkívül a Solymári barlangban való előfordulását recens csontok alapján megerősíthetem. Érdekes, hogy jelen időben a *R. hipposideros* vette át az uralmat, élő *R. euryale* példányokra nem akadtam a Solymári barlangban. A múzeum »Bajót« jelzésű példánya is feltehetően a Öregkő-hegy barlangjainak valamelyikéből származik. Új lelőhelyadatként említhetem e fajt *II*₁ Felsőgalláról (Vereshegyi bg.), azonban itt is csupán recens csontokat és koponyákat találtam.

Rhinolophus blasii Peters — A Faunakatalógus szerint Noviban előfordult, azonban ez a példány É h i k feljegyzései szerint nem a budapesti múzeumban, hanem a zágrábi egyetem gyűjteményében van.

VII Novi (16).

Myotis mystacinus Kuhl — A Múzeum gyűjteményében 17 lelőhelyről 53 példány található. A lelőhelyek közül hét jelent új adatot, azonban a »Béla-liget« megjelölésű P a s z l a v s z k y-féle gyűjteményi anyag pontos lelőhelyét nem tudtam megállapítani, így ezt az adatot a lelőhelyek felsorolása után külön adom. V á s á r h e l y i (25) a Bükkből csupán egyetlen élő példányról tesz említést. Ez a kis *Myotis*-faj az Alföldről még nem került elő.

*I*₂ Csallóköz—Somorja (16), Nagycsákány (M). — *II*₁ Budapest (Zugliget [M]). — *II*₂ Királykúti zomboly (25), Lillafüred (Szinvapart [25]). — *III*₁ Barlangliget (16), Jolsva (M), Kassa (Bankóhegy [16], Csermelyvölgy [M]), Oravic (16), Tátrafüred (16), Zuberac (16). — *III*₃ Retyezát (16). — *III*₄ Rév Zichy bg. (M). — *III*₅ Nagysajó (M). — *IV* Berzászka (16), Plavisevica (16). — *V*₁ Kispőse (16). — *VI*₃ Horvátország (16). — + Béla-liget.

Ezt a fajt gyűjtéseim során nem észleltem.

Myotis emarginatus Geoffroy — A Faunakatalógus szerint ritka faj. A Múzeum denevérgyűjteményében 46 példányt találtam. E példányok tíz lelőhelyről származnak, melyek közül öt új. Végeredményben az elterjedési adatok harmincöt év alatt megkétszereződtek. V á s á r h e l y i (25) csupán egyetlen élő példányt gyűjtött a Bükkben.

*I*₁ Bellyé Köriserdőlak (M), Zimony (16). — *II*₁ Budaörs (M), Budapest (Farkasvölgy [16]) Hárshegyi bg. [1], Solymári bg. (M). — *II*₂ Csanyik-völgy (25), Királykúti zomboly (25). — *III*₁ Vizezret (16). — *IV* Pecsényeszka (16). — *VI*₃ Jasenak (M), Maksimir (16). — *VII* Novii bg. (M), Povile (16).

E faj több példányát gyűjtöttem és gyúrtam: *II*₁ Budapest (Pálvölgyi bg.).

Myotis nattereri Kuhl — A Faunakatalógus szerint ritka faj. A Múzeum gyűjteményében csak egyetlen alkoholos példány van. Újabban K u b a c s k a (13), B o r z s á k (1), V á s á r h e l y i (25) gyűjtötték egy-egy példányát. E példányok egyike sem került közgyűjteménybe. Itt helyesbítem M é h e l y monográfiájának a *M. nattereri* elterjedésére vonatkozó egyik sajtóhibáját, amit azután a Faunakatalógus is átvett. M é h e l y nyilván elírásból a Kisnyiresi barlangot Háromszék megyébe helyezi, helyesen: Szolnokdoboka.

*I*₁ Bellye (16), Dárda (16). — *II*₁ Csobánka (16), Esztergom (13), Leánybarlang (1). — *II*₂ Királykúti zomboly (25), Komjátí (16), Lillafüred (25). — *III*₁ Árva (16), Besztercebánya (16). — *III*₄ Kisnyires (16).

Magam több *M. nattereri*-t gyűjtöttem és gyúrtam is. Lelehelhelyeim mind újak: *II*₁ Budapest (Pálvölgyi bg.), (Hárshegyi bg.), Szoplaki Ördöglyuk, Weiszlich-bg. — *VI*₁ Abaligeti bg. E fajt Budapestről én mutattam ki először. A Szoplaki Ördöglyukban 1951—52—53 telen több példányt észleltem. 1954 elején az Abaligeti barlangban gyűjtöttem és gyúrtam több példányt. Ez második legdélibb lelehelhelyünk.

Myotis bechsteini Kuhl — A Faunakatalógus »Pauleászka Temes« lelehelhelyről közli **K o r m o s** (12) nyomán. Megjegyzendő, helyesen: Pauleászka Krassó-Szörény. **K o r m o s** a szóbanforgó barlangot **B ö c k J á n o s**-barlang néven nevezte el. A múzeumi anyag kilenc lelehelhelye közül négy új. A gyűjteményben 20 alkoholos példány és egy koponya található. Budapestről **P o n g r á c z** (17) is közli.

*I*₂ Csallóköz—Somorja (16). — *II*₁ Budapest (Városmajor [M]), Tihany (M), Vörösvári bg. (16). — *II*₂ Garadna (24), Isaszeg (M), Királykúti zomboly (24), Lillafüred (24), Meleghegy (16). — *III*₁ Kassa, Bankóhegy (16), Zayugróc (16). — *III*₃ Pauleászka (16).

Gyűjtéseim során *II*₁ Felsőgalláról (Vereshegyi bg.) sikerült megszerezniem, ezenkívül a Szoplaki Ördöglyukban *Strix aluco* köpetében találtam csontmaradványait.

Myotis myotis Borkhausen — **Monticelli** 1887-ben *Vespertilio oxynathus* néven új fajt írt le Olaszországból, amely alak a *M. myotis*-hoz áll legközelebb. A **Monticelli** által leírt fajt **Miller** is önálló fajként vette fel katalógusába. **É h i k** (6) egy budafoki példány alapján mutatta ki a Kárpát-medence területéről, ugyanakkor a Múzeum *Myotis myotis* anyagát is revideálta, és a két alakot különválasztotta. A felmerült rendszertani kérdés még ma sem dőlt el, ugyanis mostanában inkább alfajként tárgyalják a *M. oxynathus*-t. A következőkben külön fajként tekintem ezt az alakot. **É h i k** revideálása következtében a Faunakatalógusnak azok az adatai, amelyekhez tartozó példányok hiányzanak, nem vehetők figyelembe, így azokat elhagyom. A Múzeum gyűjteménye 20 lelehelhelyről 50 példányt és három koponyát foglal magában. Az időközben begyűlt anyag — 19 új lelehelhely — részben igazolja a Faunakatalógus kétséges adatait, részben teljesen új. **V á s á r h e l y i** (25) szerint a Bükkben elég gyakori.

*I*₂ Csallóköz—Somorja (16), Hegyfalva (M). — *II*₁ Bajót (M), Budapest [16], (Hárshegy [M], Pálvölgyi bg. [13], Kelenvölgy [M]), Esztergom (24), Pilismarót (M), Solymári bg. (M), Tihany (M). — *II*₂ Ágasvári bg. (M), Csanyik-völgy (25), Felsőméra (20), Kecskébarlang (M), Lillafüred (egri út melletti mesterséges barlangok [25]), Szt. István bg. [25]), Ludmilla bg. (M), Szeleta bg. (25). — *III*₁ Alabástrom bg. (M), Nagyroce (16), Lőcse (M), Szklendfördő (M), Vizesrét (M). — *III*₂ Bártfa (16). — *III*₃ Óravicabánya Böck János bg. (M). — *III*₄ József fng. bg. (M), Kolozsvár (16). — *III*₅ Mezőzáh (M). — *III*₆ Brassó (16). — *IV* Coronini (M), Plavisevica (16). — *V*₁ Kispöse (16). — *VI*₁ Abaligeti bg. (M), Lengyel (M), Mátfai bg. (M), Szekszárd (16). — *VI*₂ Ormánd (M).

M e g h e l y a pilismaróti templom padlásán *Myotis oxynathus*-szal együtt gyűjtöttem, magam ugyanitt, szintén mindkét fajt megtaláltam, azonban az egyébként közönségesebbnek látszó *Myotis oxynathus*-t ez a populáció mindössze 7%-ban tartalmazta. Az itteni *M. myotis*-okból közel ezer példányt gyűjtöttem meg. Megfigyeléseimmel kapcsolatos új lelehelhelyek a következők: *I*₂ Rum. — *II*₁ Leánybarlang, Szoplaki Ördöglyuk. — *II*₂ Isaszeg, Szokolya. — *VI*₂ Pusztakovácsi. Szokolyan a vasbányahegyi bányában egy Krakkóban gyúrtott példány került kézre.

Myotis oxynathus Monticelli — Ez egyike legközelebbi és egyben tömeges fajainknak. Az előző fajnál összefoglaltam e faj rövid történetét, és amint a bevezető részben is rámutattam, **E l l e r m a n**-nal (5) ellentétben önálló fajként tárgyalom. A Múzeum gyűjteménye alapján 25 lelehelhelyről ismerjük. Ez a gyűjtemény 102 példányt és több koponyát tartalmaz.

*I*₁ Deliblát (6), Temeskubin (6). — *I*₂ Csallóköz—Somorja (M). — *II*₁ Budafok (6), Budapest (16), Sashegy [M], Hárshegy [M], Pálvölgyi bg. [M], Esztergom (24), Pilismarót (6), Vörösvár (6). — *II*₂ Alsóhuta (6), Alsópetény (M), Ágasvári bg. (6), Lillafüred (Szt. István bg. [M]), Szeleta bg. (25). — *III*₁ Nagyrőce (6). — *III*₂ Borsabánya (M), Tusnádfüred (M). — *III*₃ Déva (6). — *V*₂ Sopron (6). — *VI*₁ Abaliget-i bg. (6), Mánfai bg. (M). — *VI*₂ Raduc Zir-hegy (M). — *VII* Jablanac (M), Novi (Selec bg. [M], Vlaska bg. [M]), Portopleio bg. (M), Sv. Jelena bg. (M), Sv. Juraj feletti bg. (M), Zengg (M).

E fajjal igen gyakran találkoztam gyűjtéseim során. Gyűrűzési kísérleteim is főként erre a fajra terjednek ki. Legfontosabb és egyben új adataim a következők: *II*₁ Budapest (Szemlőhegyi bg.), Leány bg. Máriamerete (Hétlyuk zomboly), Pilisszántó, Pisznice bg., Szoplaki Ördöglyuk. — *II*₂ Szokolya (Vasbányahegyi bánya). A Szoplaki Ördöglyukban hét-ezernél több egyedet gyűrűztem meg. A gyűrűzési visszajelentésekkel főként az alföldi lelőhelyeink száma jelentősen kibővült: *I*₁ Ágasegyháza, Balástya, Budapest (Mátyáshegyi bg.), Cegléd, Csengőd, Csongrád, Hatvan, Jászberény, Kerekegyháza, Kóka, Kunszentmiklós, Orgovány, Szentes, Tápíogyörgye, Törtel, Újhartyán. — *II*₁ Bajna, Gánt, Nyergesújfalú. — *II*₂ Kicsind, Selyp.

Myotis daubentonii Kuhl — A Faunakatalógus kilenc lelőhelyről sorolja fel. A Múzeum gyűjteményében 10 lelőhelyről 18 példányban szerepel. Öt lelőhely új. V á s á r h e l y i csak egyetlen példányt gyűjtött a borsodi Bükkben, ez a példány a Múzeum gyűjteményébe került.

*I*₁ Balatonvilágos (M), Borosjenő (M). — *I*₂ Nagylózs (18), Túrje (24). — *II*₁ Budafok (16), Budapest (16). — *II*₂ Lillafüred (M). — *III*₂ Nagyszében (16). — *III*₄ Kolozsvár (16). — *III*₅ Gyekeli-tó (16), Mezőzáh (M), Szamosújvár (16). — *V*₂ Sopron (16). — *VI*₁ Abaliget-i bg. (M), Pécs (16). — *VII* Fiume (16).

Ezt a fajt a fentebbiek kiegészítéseképpen a következő helyekről gyűjtöttem: *II*₁ Solyvári bg., Szoplaki Ördöglyuk. Mindkét lelőhelyen csupán egy-egy telelő példányra akadtam.

Myotis capaccinii Bonaparte — A Faunakatalógus adatai között »Plavisevica« és »Veteráni bg.« szerepelnek. M é h e l y szerint, aki a gyűjtemény alapján közli az előfordulási adatokat: — »Plavisevicai felső Denevérbárlang« a helyes adat. Régi helységnévtárak szerint a Veteráni bárlang Plavisevica mellett van. Most már nehéz megállapítani, hogy ez a két lelőhelyadat esetleg ugyanarra a bárlangra vonatkozik-e? A Múzeum gyűjteményében 25 példány található, csupán négy lelőhelyről, amelyekből egy új. Szubfosszilis leletként V é r t e s L á s z l ó gyűjtéséből a Mecsekből is előkerült (Mélyvölgyi kőfülke). Igen érdekes, hogy V á s á r h e l y i (25) is gyűjtötte a Bükkben ezt a délies elterjedésű fajt. Sajnálatos, hogy bizonyító példányok nem kerültek a Múzeum gyűjteményébe, s így azokat nem vizsgálhattam meg.

*I*₁ Bánát (16). — *II*₂ Görömbölytapolcai bg. (25), Lillafüred (25). — *IV* Herkulesfürdő (16), Légybárlang (16), Plavisevica (16), Veteráni bg. (16). — *VI*₁ Mélyvölgyi kőfülke (M). — *VI*₂ Brlogi bg. (16), Misa Pecina (16). — *VII* Zengg (M).

E fajt nem gyűjtöttem.

Myotis dasycneme Boie — A Faunakatalógus »Krássó-Szörény« és »Bánát« adatát tágértelműségük miatt elhagytam. A Múzeum emlősgyűjteményében három lelőhelyről származó két koponya és négy alkoholos példány található. Határainkon belül mindössze a Mecsekből került elő élő példány, nem számítva saját gyűjtéseim eredményét. V á s á r h e l y i (25) sem gyűjtötte a Bükkben, azonban ugyanúgy, mint a többi kis *Myotis*-nál is, felemlíti a Királykúti zombolyban való előfordulást, S e b ő s K. nyomán. S e b ő s az említett lelőhelyen a legtöbb *Myotis*-faj recens csontjait megtalálta. A bizonyító példányokat ebben az esetben sem állott módomban megvizsgálni.

*I*₁ Bellye (16), Dárda (16), Palics (16). — *II*₂ Királykúti zomboly (25). — *III*₃ Oravica-bánya Böck János bg. (M). — *VI*₁ Mánfai bg. (M).

E fajra vonatkozó lelőhelyadataim: *I*₁ Szikra — *II*₁ Szoplaki Ördöglyuk. — *VI*₁ Abaliget-i bg. Szikrán, az erdészház padlásán 1951 nyarán több példányt találtam. Ez a leg-

északibb nyári előfordulás a Kárpát-medencében. A Szoplaki Ördöglyukban és az Abaligeti barlangban ebből a ritka fajtól telelő példányokat gyűjtöttem.

Vespertilio murinus Linnaeus — A Múzeum gyűjteményében 11 lelőhelyről 15 példány — tehát viszonylag csekély anyag — található. A lelőhelyek közül hat egészíti ki a Faunakatalógus adatait. Ennél a fajnál is szerepel a P a s z l a v s z k y gyűjteményéből származó anyagban »Béaliget« adat, melyet bizonytalansága miatt külön vettem. Megjegyezhetem még, hogy M é h e l y figyelmét úgylátszik elkerülte a Gutorról származó K u n s z t K.-féle anyag, így ez az elég régi adat a Faunakatalógusból is kimaradt.

I_1 Budapest (Városliget [16]), Pusztapó (M), Temeskubin (M). — I_2 Csallóköz—Somorja (16), Gutor (M). — II_1 Budaörs (M), Budapest (Óbuda [16], Zugliget [16]), Tihany (11). — II_2 Aggtelek (16), Hollóháza (16), Lillafüred (25), Szomorui kőbánya (25). — III_1 Hermanec (16), Kassa (16), Mislóka (16), Nagyrőce (16), Oravic (16), Selmecbánya (M), Zúberc (16). — III_2 Bártfa (16), Homoródlátsi barlang (16), Máramarossziget (16). — III_3 Kolozsvár (16). — III_4 Brassó (16). — V_2 Brennbergbánya (23). — + Béaliget.

Eptesicus nilsoni Keyserling & Blasius — A Faunakatalógus M é h e l y nyomán Báziasról is felsorolja. Ez eddig a legdélibb adatunk. Lehetséges, hogy ez a faj elég nagy mértékben vándorol, csak ritkasága miatt nem figyelhették meg behatóbban. A Múzeum gyűjteményében hat lelőhelyről hét példányunk van. E faj Budapesten 1949-ben került elő.

I_1 Budapest (Múzeumkert [M]). — I_2 Csallóköz—Somorja (16). — II_2 Lillafüred (25). — III_1 Kassa (16), Oravic (16), Tátrafüred (16), Zúberc (16). — III_2 Kvassay Klauzura Tiszabogdány mellett (M). — IV Bázias (16).

Eptesicus serotinus Schreber — A Faunakatalógus »Zúberc« és »Oravic« adataival kapcsolatosan meg kell jegyeztem, hogy M é h e l y a Múzeumba jutott K o c y a n A. anyagban egyetlen *E. serotinus*-t sem talált, és ezért nagyon valószínűnek tartja, hogy K o c y a n e fajt nem ismerte. A Faunakatalógus két fentebb említett adatát, amelyet K o c y a n nyomán közölt, csak fenntartással lehet elfogadni. Egyébként az *E. serotinus* egyike leggyakoribb fajainknak és az egész Kárpát-medencében előfordul. Az, hogy általában kevés példány kerül belőle, nem ritkaságának, hanem kevésbé társas tulajdonságának köszönhető. A Múzeum gyűjteménye 20 lelőhelyről származó 34 példányt foglal magában. A lelőhelyek nagyrésze, tizenkét adat, új. E faj múzeumi anyagának esetében is kiderült, hogy M é h e l y a Gutorról eredő K u n s z t-féle anyagot nem ismerte és az adat így kimaradt a Faunakatalógusból.

I_1 Bellye (16), Berettyóújfalu (16), Budapest (16), Dárda (16), Jászberény (22), Madarászkerék (M), Mátészalka (23), Monor (1), Nagydobos (23), Opályi (23), Szigetsép (M). — I_2 Csallóköz—Somorja (16), Gutor (M), Nagylozs (1), Túrje (24). — II_1 Budaörs (M), Budapest (Óbuda [M]), Esztergom (24). — II_2 Csanyik-völgy (25), Felsőrré (20), Garadnávölgy (25), Hámor (25), Hollósető (M), Jávorkút (25), Lillafüred (Kerekhegy [25]), Mahóca (25), Meleghegy (16), Szomorui kőbánya ([25], rakodó [M]), Vácrátót (M). — III_1 Kassa (16), Oravic (16), Poprad (M), Pozsony (16), Zúberc (16). — III_2 Alsókalocsa (M), Akószöcs (16). — III_3 Déva (M), Nagyszében (16). — III_4 Szilágysomlyó (16), Zilah (16). — III_5 Nagysajó (M), Tövis (16). — III_6 Brassó (16). — V_1 Nagycsömöte (16). — V_2 Brennbergbánya (23). — VI_2 Balatonlelle (M), Balatonszárszó (1), Ormánd (M), Pusztaszentlászló (16).

Magam több esetben ráakadtam erre a fajra. A lelőhelyeken a példányokat mindig egyesével találtam. Lelőhelyeim: I_1 Ócsa, Szikra (erdészház padlása). — II_1 Szentgál (templompadlás). — VI_2 Pusztakovácsi (templompadlás, a *M. myotis* kolónia elvonulása után).

Nyctalus leisleri Kuhl — A Kárpát-medencéből először M é h e l y mutatta ki biztosan. M é h e l y nek három példány állott rendelkezésére. A Faunakatalógus is ezt a három előfordulási adatot közli csupán. A Múzeum gyűjteményében megvannak a régi példányok, és újabban Cserhátszentivánról és Tihanyból is előkerült ez a ritka faj. Ez utóbbi adat igen érdekes, a Kárpát-

medencében a legdélibb előfordulást képviseli. V á s á r h e l y i két példányról emlékezik meg (25).

I_2 Csallóköz—Somorja (16). — II_1 Tihany (M). — II_2 Cserhátszentiván (M), Ládi rakodó (25), Szomorui rakodó (25). — III_1 Oravic (16). — VI_2 Szentgotthárd (16).

Nyctalus noctula Schreber — A Kárpát-medence denevérfaunájának legközönségesebb tagja. Alföldeken és hegyvidékeken egyaránt előfordul. A Múzeum denevérgyűjteménye 18 lelőhelyről 57 példányt tartalmaz. A lelőhelyek közül nyolc új. V á s á r h e l y i (25) szerint a Bükkben közönséges.

I_1 Bátorliget (M), Belle (16), Budapest (16), Cepin (16), Dárda (16), Futtak (M), Nestin (16), Palics (16), Szigetcsép (16), Újszász (M). — I_2 Csallóköz—Somorja (16), Nagylózs (1). — II_1 Esztergom (24). — II_2 Bekény (25), Dédes (25), Diósgyőr (25), Ládi rakodó (25), Lillafüred (M), Kékmező (25), Kisgyőr (25), Mocsolyás (25), Ómassa (25), Pelsőc (M), Szilvásvárad (25), Újhuta (25), Újmassa (25). — III_1 Besztercebánya (16), Kassa (16), Nagyrőce (16), Oravic (16), Trencsén (M). — III_2 Beszterce (16). — III_3 Dobra (16), Nagyszeben (16), Toplica (16). — III_4 Kolozsvár (16), Nagyvárad (16), Zilah (16). — III_5 Gyulafehérvár (16), Szamosújvár (16), Szászrégen (16), Teke (16). — III_6 Brassó (16). — IV Plavisevica (16). — V_1 Lukácsháza (16). — V_2 Brennbergbánya (23). — VI_1 Lengyel (M), Pécs (16). — VI_2 Szentgotthárd (M). — VI_3 Maksimir (16), Zágráb (16). — VII Zeng (M).

A fajra vonatkozó igen bő lelőhelyadatsorozatot kiegészíthetem a következőkkel: II_1 Keszthely, Pilisszántó. — II_3 Istállóskői barlang. Legérdekesebb a keszthelyi lelőhely, ahol a kastélyparkban odvas hársfákban több példányt gyűjtöttem. Az Istállóskői barlangban ragadozó madár köpetében találtam a faj csontmaradványait.

Nyctalus lasiopterus Schreber — Wettstein nyomán É h i k (7) közli St. Michaelből (Zeng mellett).

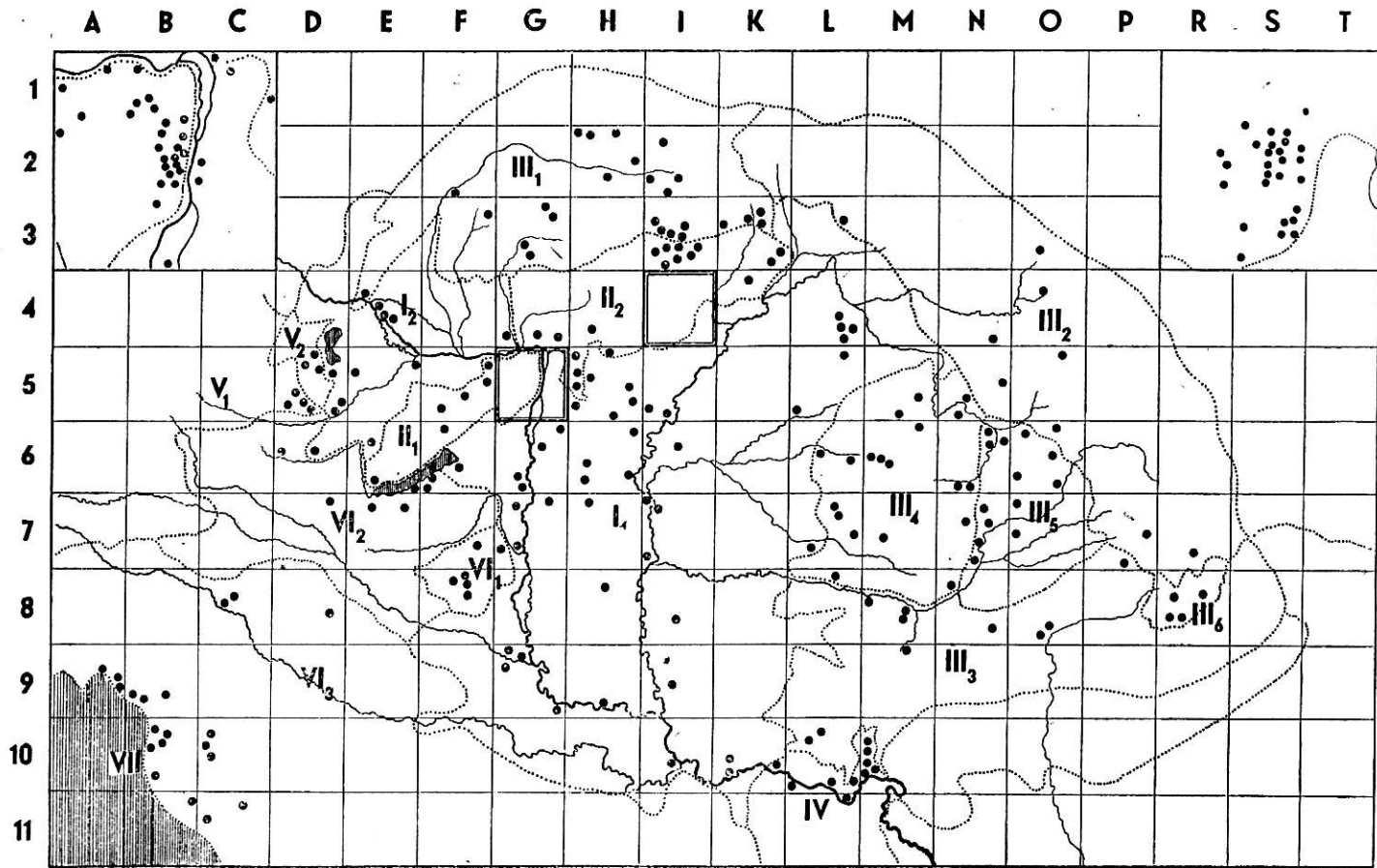
VII Zeng (7).

Pipistrellus pipistrellus Schreber — A Kárpát-medencében a *N. noctula* után ez a faj éri el a legnagyobb elterjedést. A Múzeum gyűjteményében 19 lelőhelyről 46 példányban van képviselve. A lelőhelyek közül 11 új. V á s á r h e l y i szerint (24,25) a Bükkben közönséges. V á s á r h e l y i azonban nem gyűjtötte a hasonló *P. nathusii* egyetlen példányát sem. Felmerül a kérdés, vajjon nem történt-e tévedés a határozások során? E kérdésben nem foglalhatok állást, sajnálatosképpen egyetlen V á s á r h e l y i által gyűjtött *Pipistrellus*-t sem találtam a Múzeum gyűjteményében. A múzeumi anyagban ennél a fajnál is szerepel a Gutor lelőhely, melyet M é h e l y s í g y a Faunakatalógus is mellőzött. H o m o n n a y (11) Rádpusztáról említi.

I_1 Belle Kőrisedőlak (M), Budapest (Városliget [16]), Keselyűs Szekszárd mellett (M), Mátészalka (23), Nagydobos (23), Opályi (23), Szigetcsép (16). — I_2 Gutor (M), Nagylózs (1), Túrje (23). — I_3 Budapest (Húvösvölgy [M]), Csetény (23), Keszthely (16). — II_2 Diósgyőr (25), Eger (16), Felsőméra (20), Garadna (halköltő és végállomás [25]), Gödöllő (M), Hámor (25), Hollóstető (25), Jávorkút (25), Lillafüred (25), Peskő bg. (M), Szomorui kőbánya (M), Újmassa (25). — III_1 Besztercebánya (16), Jolsva (M), Kassa (16), Oravic (16). — III_2 Oláhlápbánya (16), Ungvár (M). — III_3 Köhalom (16), Nagyszeben (16), Szentersébet (16). — III_4 Búzamező (16), Kolozsvár (16), Semesnye (16), Zilah (16). — III_5 Dés (16), Gyulafehérvár (16). — III_6 Brassó (16), Türkös (16). — V_1 Lukácsháza (16). — V_2 Sopron (16). — VI_1 Pécs (16). — VI_2 Ormánd (M), Nagycsákány (M), Rádpusztá (11). — VII Novi és Zeng között (M).

E fajt nem gyűjtöttem.

Pipistrellus nathusii Keyserling & Blasius — A Faunakatalógus M é h e l y s í g y a adatát átvéve »Selmechánya« lelőhelyet közöl. M é h e l y a *Pipistrellus pipistrellus* tárgyalásánál éppen erre a példányra is kitért, mit helytelenül *P. pipistrellus*-nak határozott *P. nathusii*-ra. Néhány oldallal később a *P. nathusii* lelőhelyeinek felsorolásánál a fentebb általa közölt helyes »Besztercebánya« lelőhelyet »Selmechánya«-ra változtatta. A múzeumi gyűjteményben ma is meglévő anyag cédulája

bizonyítja, hogy a szóbanforgó példány kétségtelenül Besztercebányáról származik (14., 270 és 284. lap). A múzeumi gyűjtemény átnézésekor e faj 11 lelőhelyről származó 20 példányára akadtam. Öt lelőhelyadat egészíti ki a régebbieket.

I_1 Balatonvilágos (M), Palics (16), Szigetcsép (16). — I_2 Körtvélyes (16). — II_1 Budapest (Zugligeret [16]), Tihany (M). — III_1 Besztercebánya (16), Kassa, Bankóhegy (16), Tátrafüred (16). — III_2 Opáčka (16). — VI_3 Gospic (M), Maksimir (16). — VII Fiume (16), Vlaska Pecina (M), Zengg Medarija (M).

Magam 1951 nyarán II_1 Keszthelyen gyűjtöttem egyetlen példányt.

Pipistrellus kuhli Kuhl — M é h e l y és a Faunakatalógus szerint a faj előfordulása bizonytalan. Újabban É h i k (7), W e t t s t e i n nyomán egy déli előfordulást közöl.

VII Fiume (7).

Barbastella barbastellus Schreber — A Faunakatalógus »Budapest« adata bizonytalan, mivel M é h e l y nem találta meg egyetlen gyűjteményben sem a M a r g o T. által gyűjtött példányokat. A múzeumi gyűjteményben a Kárpát-medence területéről csak két Vörösvári—Solymári barlangban gyűjtött példány található. Igen érdekes S o l y m o s y (18) adata.

I_2 Nagylózs (18). — II_1 Budapest (16), Szoplaki Ördöglyuk bg. (13), Vörösvár (16). — II_2 Garadnai halköltő (25), Kecskabarlang (25), Lillafüred (Szt. István bg. [25]).

Két példányt gyűjtöttem a Szoplaki Ördöglyukból, ezzel megerősíthetem K u b a c s k a (13) adatát.

Plecotus auritus Linnaeus — A Faunakatalógus nem sorolja fel e közönséges faj összes termőhelyét, én azonban a teljesség kedvéért kiegészítem a régebbi adatokat néhány D a d a y -tól (2) származó lelőhellyel, annál is inkább, mivel M é h e l y határozottan mondja, hogy a jelzett példányokat ő maga is megvizsgálta. A múzeumi anyag 22 lelőhelyről 47 példányt tartalmaz; kilenc termőhely új.

I_1 Barótpuszta (M), Bölske (M), Budapest (16), Jászberény (22), Nagybecskerek (16), Nagydobos (23), Nagydorog (1), Nagyikikinda (14), Mátészalka (23), Monor (1), Opályi (23), Pustapó (21), Püspökhátvan (M), Szolnok (16). — I_2 Csikoseger (23), Győr (M), Nagylózs (1), Somorja (16), Túrje (23). — II_1 Csetény (23), Budapest (Sashegy [M]), Farkasvölgy [M]), Esztergom (13), Pomáz, Holdvilágárok (13), Tihany (M). — II_2 Alsóberecki (23), Csókási bg. (25), Diósgyőr (M), Garadnai halköltő (25), Gödöllő (M), Hámor (25), Jávorkút (25), Kapusztá bg. (25), Lillafüred (25), Meleghegy (16), Ómassa (25), Szeleta bg. (25), Újhuta (25), Újmassa (25). — III_1 Besztercebánya (16), Kassa (16), Zuberec (16). — III_2 Déva (16). — III_3 Kolozsmonostor (14), Kolozsvár (16), Semesnye (14), Zilah (14). — III_4 Dés (14), Gyulafehérvár (14), Nagyenyed (1), Nagysajó (M), Ormány (14), Szamosújvár (14). — III_5 Árapataka (14), Brassó (16), Egerespaták (14). — IV Jeselnica (16). — V_1 Kispőse (16). — V_2 Brénnbergbánya (23), Sopron (16). — VI_1 Pécs (16), Szekszárd (16). — VII Francikovac (M), Zengg (M).

Saját kiegészítő adataim a következők: I_2 Rum. — II_1 Budapest (Pálvölgyi bg., Szemlőhegyi bg.), Szoplaki Ördöglyuk bg.

Miniopterus schreibersi Kuhl — Ez a meglehetősen gyakori faj a Múzeum gyűjteményében 22 lelőhelyről, 109 példányban szerepel. A 22 termőhely közül

A térkép beosztásának magyarázata

I_1 : Nagy-Alföld. — I_2 : Kis-Alföld. — II_1 : Dunántúli Középhegység. — II_2 : Börzsöny — Bükkhegység. — III_1 : Északnyugati-Kárpátok. — III_2 : Északkeleti- és Keleti-Kárpátok. — III_3 : Déli-Kárpátok. — III_4 : Biharhegység és környéke. — III_5 : Mezőség. — III_6 : Barcaság. — IV : Alduna vidéke. — V_1 : Kőszegi hegység és Rozália-hegység. — V_2 : Sopron környéke és Lajta-hegység. — VI_1 : Mecsek-hegység. — VI_2 : Dunántúli dombvidék. — VI_3 : Horvátország. — VII : Adriai tengerpart.

12 új és kiegészíti a Faunakatalógus adatait. V á s á r h e l y i egy esetben a garadnai halköltő padlásán nagy tömegben gyűjtötte, amely adat etológiai szempontból érdekességek számát.

*I*₁ Bellye (16), Dárda (16). — *II*₁ Bajót (M), Budapest (Hárshegy [16], Orbánhegy [16], Zugliget [16]), Esztergom (24), Vörösvár (16). — *II*₂ Aggteleki bg. (16), Hámor (16), Háromkúti bg. (25), Garadnai halköltő (25), Kecskébarlang (M), Lekenyei erdő (M), Ludmilla bg. (M), Naszályhegyi Násznép bg. (M), Szilicei-bg. (16). — *III*₁ Deményfalvi Sárkánybarlang (16), Jászói bg. (16), Kaposfalva (16). — *III*₂ Glodi bg. (M), Homoródalmási bg. (16). — *III*₃ Déva (16), Nagyszében (16). — *III*₄ Erdőfalvi bg. (M), Fericsei bg. (16), Fonácai bg. (16), Igrici bg. (16), Kolozsvár (16), Pestere—Esküllő (16), Pisznice bg. Pestere mellett (16). — *III*₅ Szamosújvár (M). — *IV* Coroninii bg. (16), Herkulesfürdő (16), Plavisevicai bg. (16), Veteráni bg. (16). — *V*₂ Brennbergbánya (23). — *VI*₁ Abaligeti bg. (16), Mánfai bg. (M). — *VI*₃ Misa Pecina (16), Orlova Gniezdo (M). — *VII* Sv. Jelena bg. (M), Sv. Juraj feletti bg. (M).

E fajra vonatkozó adataim: *I*₁ Panyola. — *II*₁ Pisznice bg. (Lábatlan mellett), Szoplaki Ördöglyuk bg. Panyolán került kézre egy Beregszászon (USSR) gyűrzött példány. A Pisznice-barlangban csak nyáron találhatók *Minipterus*-ok. A Szoplaki Ördöglyukban többszáz példány telel.

Lelőhelyek jegyzéke

Abaligeti bg. *VI*₁ F8. — Adakalé, Orsova mellett *IV* M10. — Aggteleki bg. *II*₂ I3. — Alabástrom bg. Tátrában *III*₁ ?. — Alsóberecki *II*₂ K4. — Alsóhámor *II*₂ I4. — Alsóhámor Herman Ottó bg. *II*₂ I4. — Alsóhuta *II*₂ I4. — Alsókalocsa = Kolocava *III*₂ O3. — Alsópetény *III*₂ G4. — Alsószőcs = Sucuil-de-Jos *III*₂ N5. — Ágasegyháza *I*₁ H6. — Ágasvári bg. Pásztó mellett *II*₂ H4. — Árapataka = Árapatak = Araci *III*₆ R8. — Árva *III*₁ H2. — Árvaváralja *III*₁ H2.

Bajna *II*₁ G5. — Bajót *II*₁ G5. — Balatonlelle *VI*₂ E6. — Balatonszárszó *VI*₂ F6. — Balatonvilágos *I*₁ F6. — Balla bg. Répáshuta mellett *II*₂ I4. — Balástya *I*₁ I7. — Barlangliget *III*₁ I2. — Bárótpusztá Dunaföldvár mellett *I*₁ G6. — Bánát *I*₁. — Bártfa = Bardejov *III*₂ K2. — Bátorliget *I*₁ L5. — Bázias = Buzias *IV* K10. — Bekény Kisgyőr mellett *II*₂ I4. — Bellye Kőriserdőlak *I*₁ G9. — Bellye = Bilje *I*₁ G9. — Berettyóújfalú *I*₁ L5. — Bershászka = Bershaska *IV* L10. — Beszterce = Bistritá *III*₂ O6. — Besztercebánya = Banská Bystrica *III*₁ G3. — Bélaliget ?. — Borosjenő = Ineu *I*₁ L7. — Borsabánya = Borsá *III*₂ O5. — Boz. *V*₂ D5. — Bölcseke *I*₁ G6. — Brassó = Brasov *III*₂ R8. — Brennbergbánya *V*₂ D5. — Brlogi bg. *VI*₃ C10. — Budafok *II*₁ G5. — Budaörs *II*₁ G5. — Budapest (Múzeumkert, Városliget) *I*₁ G5. — Budapest (Farkasvölgy, Halász-u., Hárshegy, Hűvösvölgy, Kelenvölgy, Lánchíd-u., Lipótmezei bg., Lipótmező, Mátyáshegyi bg. Óbuda, Orbánhegy, Pál-völgyi bg., Sashegy, Szemlőhegyi bg., Városmajor, Zugliget) *II*₁ G5. — Búzamező = Buzas *III*₄ N5. — Bükkzentlélek *II*₂ I4.

Cegléd *I*₂ H5. — Cepen *I*₁ G9. — Ciklu bg. *III*₁ ?. — Coroninii Kolumbácsi bg. = Légybarlang Coronini mellett *IV* L10. — Csallóköz—Somorja = Somorja = Samorin *I*₂ E4. — Csanyik-völgy Lillafüred mellett *II*₂ I4. — Csengőd *I*₁ G7. — Cserhátszentiván *II*₂ H4. — Csetény *I*₁ F6. — Csévi bg. *II*₁ G5. — Csikóséger *I*₂ E5. — Csobánka *II*₁ G5. — Csókási bg. Lillafüred mellett *II*₂ I4. — Csongrád *I*₁ I7.

Dárda = Darda *I*₁ G9. — Deliblát = Deliblató *I*₁ K10. — Deményfalvi Sárkánybarlang = Demánová *III*₁ H2. — Dédes *II*₂ I4. — Dész = Dej *III*₅ N6. — Déva = Deva *III*₃ M8. — Diósgyőr *II*₂ I4. — Dobra *III*₃ M8. f

Eger *II*₂ I4. — Egerespatak = Egerpatak = Ainoasa *III*₆ R8. — Erdőfalvi bg. = Ardeu *III*₄ N8. — Esztergom *II*₁ G5.

Felsőgalla Vereshegyi bg. *II*₁ F5. — Felsőméra *II*₂ K4. — Fericsei bg. Belényes = Beius mellett *III*₅ L7. — Fiume VII A9. — Fonácai bg. *III*₄ L7. — Franciskovac és Zengg között VII B10. — Futtak *I*₁ H9.

Garadnai halköltő Lillafüred mellett *II*₂ I4. — Garadna-völgy = Garadna patak völgye Lillafüred mellett *II*₂ I4. — Garadnai végállomás Lillafüred mellett *II*₂ I4. — Gánt *II*₁ F5. — Glodi bg. *III*₂ N4. — Gospic *VI*₃ B11. — Gödöllő *II*₂ H5. — Görömbölytapolcai bg. *II*₂ I4. — Gutor *I*₂ E4. — Gyekel tó = Geaca *III*₅ O6. — Győr *I*₂ E₅. — Gyulafehérvár = Alba-Julia *III*₅ N7.

Hatvan *I*₂ H5. — Hámor *II*₂ I4. — Háromkúti bg. *II*₂ I4. — Hátszeg = Hateg *III*₃ M9. — Hegyfalú *I*₂ D5. — Herkulesfürdő = Bail-Herculane *IV* M10. — Hermanec *III*₁ G3. — Hétylyuk-zsomboly Máriaremete mellett *II*₁ G5. — Holdvilágárok Pomáz mellett *II*₂ G5. —

- Hollóháza II₂K3. — Hollóstető Újhuta mellett II₂I4. — Homoródalmási bg. = Meresti III₂P7. — Horvátország VI₁.
- Igric bg. Pestere mellett III₄L6. — Isaszeg II₂H5. — Istállóskői bg. Szilvásvárad mellett II₂I4.
- Jablanac VII B10. — Jasenak = Jaszenak VI₃B9. — Jászberény I₁H5. — Jászói Takács bg. = Jasov III₁K3. — Jávorkút Ómassa mellett II₂I4. — Jávorkúti bg. Ómassa mellett II₂I4. — Jeselnici templom IV M10. — Jolsva = Jelsava III₁I3. — József fhg. bg. Biharmagura mellett III₄L7.
- Kaposfalva = Káposztafalva = Hrabusice III₁I2. — Kapusza bg. II₂I4. — Kassa = Kosice III₁K3. — Kassa, Bankóhegy = Kosice III₁K3. — Kassa Csermelyvölgy = Kosice III₁K3. — Kecskébarlang Lillafüred mellett II₂I4. — Kerekgyháza I₁H6. — Keselyűs Szekszárd mellett I₁G7. — Keszthely II₁E6. — Kékmező II₂I4. — Kicsind = Kicind I₂G4. — Királykúti zomboly Lillafüred mellett II₂I4. — Kisgyőr II₂I4. — Kisnyires III₄M5. — Kispöse V₁D5. — Kóka I₁H5. — Kolozsmonostor III₄N6. — Kolozsvár = Cluj III₄N6. — Kolumbácsi bg. = Légybarlang IV L10. — Komjáti II₂I3. — Kőhalom = Rupea III₂P7. — Körtvélyes I₂E4. — Kunszentmiklós I₁G6. — Kvassay Klauzura Tiszabogdány = Bohdan mellett III₂O4.
- Ládi rakodó Diósgyőr mellett II₂I4. — Leány bg. Csév mellett II₁G5. — Lekenyei erdő = Lekeua II₂I3. — Lengyel VI₁F7. — Léka = Lockenhaus V₁D5. — Lillafüred (Anna bg., Kerekhegy, Szinva-patak part, Szt. István bg.) II₂I4. — Lőcse = Levoca III₁I2. — Ludmilla bg. Gombaszög mellett III₁I3. — Lukácsháza V₁D5.
- Mackóbarlang Csobánka mellett II₁G5. — Madarászkeret ? ? — Magyarbarlang Bánlaka mellett = Bantoc III₄M6. — Mahóca II₂I4. — Maksimir VI₃C8. — Mátfai köllik bg. VI₁F3. — Máramarossziget = Sighet III₂N4. — Máriaremete bg. II₁G5. — Mátészalka I₁L4. — Meleghegy = Melechod II₂I3. — Mezőzáh = Zaul-de-Campie III₁O7. — Mélyvölgyi kőfülke VI₁F8. — Misa Pecina Fb mellett VI₃C11. — Miszlóka = Myslava III₁K3. — Mocsolyás Kisgyőr mellett II₂I4. — Monor I₁H5.
- Nagybecskerek = Veliki Bečkerek I₁I9. — Nagycsákány I₂D6. — Nagycsömöte V₁D5. — Nagydobos I₁L4. — Nagydorog I₁G7. — Nagyenyed = Aiud III₁N7. — Nagy-kikinda = Veliki Kikinda I₁I8. — Nagylózs I₂D5. — Nagyróce = Revuca III₁I3. — Nagysajó = Sieu III₂O6. — Nagyszeben = Sibin III₂O8. — Nagyvárad-Oradea III₄L6. — Naszályhegyi Násznép bg. Vác mellett II₂G5. — Nestin I₁G9. — Novii bg. VII B9. — Novii Selec bg. VII B9. — Novi és Zeng közt VII B9. — Nyergesújfalú II₁G5.
- Ócsa I₁G6. — Óhalálosbánya = Erzsébetbánya = Targul Lapusului III₂N5. — Ómassa II₂I4. — Opácka Kassa mellett III₁K3. — Opályi I₁L4. — Oravic = Orawka III₁H2. — Oravicabánya = Oravita Böck János bg. III₃L10. — Orgovány I₁H7. — Orlova Gniezdo Vratnik mellett VI₃C10. — Ormánd VI₂E7. — Ormány = Orman III₂N6. — Orsova = Orsova IV M10.
- Palics = Palič I₁H8. — Panyola I₁L4. — Pauleászka Stájerlakanina mellett III₃L10. — Pecsényezkai bg. IV M10. — Pelsőc = Plesivec II₂I3. — Peskő bg. Felsőtárkány mellett II₂I4. — Pestere bg. = Igric bg. Pestere mellett III₄L6. — Pestere-Esküllő III₄M6. — Pécs V₁F8. — Pilismarót II₁G5. — Pilisszántó II₂G5. — Pisznice bg. Lábatlan mellett II₁F5. — Plavisevica IV L10. — Pivnice bg. Pestere mellett III₄M6. — Plavisevica felső Denevérbarlang IV L10. — Plitvicai bg. VI₃C10. — Poprad = Poprad III₁I2. — Portoteploi bg. VII A9. — Povile VII A9. — Povilei bg. VII A9. — Pozsony = Bratislava III₁E4. — Pusztakovácsi VI₂E7. — Pusztapó I₁I6. — Pusztaszentlászló VI₂D7. — Püspökhátvan I₁G5.
- Raca bg. VI₃D8. — Raduc Zirhegy VI₃C11. — Rádpusztá VI₂F6. — Rév Zichy bg. = Máv bg. III₄M6. — Retyezát III₃N9. — Rézbánya = Baita III₄M7. — Románbánya ? ? — Rozsnyó = Roznava III₁I3. — Rum I₂D5.
- Selmezbánya = Banska Stiavnica III₁G3. — Selyp II₂H5. — Semesnye = Simisna III₄N5. — Soborsin = Savarsin III₄L8. — Solymári bg. = Vörösvári bg. = Vörösvár II₁G5. — Sopron V₂D5. — Strázsahégyi rókalyuk Esztergom mellett II₁G5. — Sv. Jelena bg. VII B10. — Sv. Juraj feletti bg. VII B10. — Sv. Saver VI₃?. — Szamosújvár = Gherla III₂N6. — Szászrégen = Rhegin III₂O6. — Szekszárd VI₁G7. — Szeleta bg. Lillafüred mellett II₂I4. — Szentersébet = Gušterita III₃O8. — Szentgál II₁F5. — Szentgotthárd VI₂D6. — Szentés I₁I7. — Szerdahely = Mercurea III₃N8. — Szigetcsép I₁G5. — Szikra I₁H6. — Szilágyosmlyó = Simleul-Silvaniei III₄M5. — Szilicei bg. = Silica II₂I3. — Szilvásvárad II₂I4. — Szklenőfürdő = Sklené Teplice III₁G3. — Szokolya II₂G4. — Szolnok I₁I5. — Szomorú rakodó, kőbánya Lillafüred mellett II₂I4. — Szoplaki Ördöglyuk bg. Pilisszentkereszt mellett II₁G5.
- Tapolca = Görömbölytapolca II₂I4. — Tápiógyörgye I₁H5. — Tátrafüred III₁H2. — Teke = Teaca III₂O6. — Telkibánya II₂K3. — Temeskubin I₁K10. — Tihany II₁F6. — Toplica = Toplita Muresului III₃M8. — Torda = Turda III₂N7. — Tordai Hasadék

III₅ N7. — Torockószentgyörgy = Coltesti III₄ N7. — Törtel I₁ H5. — Tövis = Teius III₅ N7. — Trenčsen = Trenčín III₁ F2. — Tusnádfürdő = Tusnad III₂ R7. — Túrje I₂ E6. — Türkös = Turches III₅ R8.

Újhartyán I₁ G6. — Újhuta II₂ I4. — Újmassa II₂ I4. — Újszász I₁ I5. — Ungvár III₂ L3.

Vácrátót II₂ G5. — Vecsembüki zomboly Bódvaszilas mellett II₂ I3. — Veterani bg Plavisevica mellett IV L10. — Vizesrét = Mokrá Luka III₁ I3. — Vlaska Pecina Novi mellett VII B9. — Vörösvár = Solymár II₁ G5. — Weislich bg. Nagycsikóvár hegyen Pomáz mellett II₁ G5.

Zayugróc = Uhrovec III₁ F3. — Zágráb VI₂ C8. — Zengg = Senj VII B10. — Zengg Medarija VII B10. — Zilah = Zalau III₄ M6. — Zimony I₁ I10. — Zuberec III₁ H2.

barlang = bg. = grotte
zomboly = aven ouvert
kőlyuk = trou de pierre
kőfülke = niche

hegy = montagne
völgy = vallée
erdő = forêt
mellett = à côté

Irodalom: 1. B o r z s á k, S.: A magyarországi denevérek hallócsontjainak ismertetése (Budapest, 1933). — 2. D a d a y, J.: Új adatok Erdélyi denevérfaunájának ismeretéhez (Magyar Tud. Akad. Értekez., 76, 7, 1887). — 3. D u d i c h, E.: Faunisztikai jegyzetek I. (Állatt. Közl., 22, 1925, p. 39—46). — 4. D u d i c h, E.: Az Aggteleki barlang állatvilágának élelemforrásai (Állatt. Közl., 27, 1930, p. 62—85). — 5. E l l e r m a n, J. R. & M o r r i s o n - S c o t t, T. C. S.: Palearctic and Indian Mammals 1758—1946 (London, 1951). — 6. É h i k, G. y.: A new vol from Hungary and an interesting bat new to the Hungarian Fauna (Ann. Mus. Nat. Hung., 27, 1924, p. 159—162). — 7. É h i k, G. y.: Ergänzende Angaben zum Katalog der ungarischen Säugetiere (Fragm. Faun. Hung., 4, 1941, p. 8—13). — 8. É h i k, G. y. & D u d i c h, E.: A magyarországi emlősök és azok külső rovarélősködőinek határozó táblái (Budapest, 1924). — 9. F ö l d v á r i, D.: A csúcsosnyergű patkósdenevér (Rhinolophus Blasii Pters.) Magyarországon (Állatt. Közl., 5, 1906, p. 140—146). — 10. G e b h a r d t, A.: Az Abaligetii és a Mátfai barlang állatvilágának összehasonlítása (Állatt. Közl., 30, 1933, p. 36—44). — 11. H o m o n a y, N.: Beiträge zur Kenntnis der Mammalien-Fauna in der Umgebung des Balatons (Fragm. Faun. Hung., 7, 1938, p. 85—90). — 12. K o r m o s, T.: Középkori bölény- és medvevadászok nyomai a krasszórény-i hegysebben (Term. Tud. Közl., 44, 1912, p. 267—271). — 13. K u b a c s k a, A.: Újabb adatok a hazai denevérelőhelyekhez (Barlangkutatás, 74—75, 1926—1927, p. 26). — 14. M é h e l y, L.: Magyarország denevéreinek monográfiája (Budapest, 1900). — 15. M ó c z á r, L.: Die Seehöhe und die ökologischen Gesichtspunkte in der Bezeichnung zoogeographischer Gebietseinheiten (Fragm. Faun. Hung., 77, 1948, p. 85—89). — 16. P a s z l a v s z k y, J.: Mammalia in: Fauna Regni Hungariae I. (Budapest, 1918). — 17. P o n g r á c z, S.: Helyesbítések a magyar fauna jegyzékében (Állatt. Közl., 33, 1936, p. 181—193). — 18. S ó l y m o s y, L.: Angaben zur Insectivora-, Chiroptera- und Rodentia-Fauna des Komitates Sopron (Fragm. Faun. Hung., 2, 1939, p. 37—39). — 19. S c h w a l m, A.: A tavi denevér (Myotis dasycneme Boie) Magyarországon (Állatt. Közl., 3, 1904, p. 98—102). — 20. V á s á r h e l y i, I.: Felsőméra emlősfajánája (Állatt. Közl., 28, 1931, p. 49—54). — 21. V á s á r h e l y i, I.: Pusztapó apróemlős faunája (Állatt. Közl., 26, 1929, p. 150—153). — 22. V á s á r h e l y i, I.: Jászberény és környéke emlősfajánája (Állatt. Közl., 29, 1932, p. 164—168). — 23. V á s á r h e l y i, I.: Beiträge zur Kenntnis der Säugetier-Fauna Ungarns (Fragm. Faun. Hung., 2, 1939, p. 47—48). — 24. V á s á r h e l y i, I.: Adatok a Bükk denevérfajánájához (Állatt. Közl., 36, 1939, p. 117—123). — 25. V á s á r h e l y i, I.: Adatok a bofsodi Bükk gerinces faunájához (Erdészeti Lapok, 87, 2, 1942, p. 60—62).

Données sur la répartition des chauves-souris du bassin des Carpathes

Par Gy. Topál, Budapest

C'est sur la base de la bibliographie zoologique et de la collection du Musée d'Histoire Naturelle de Budapest que l'auteur a rassemblé les données sur la répartition des chauves-souris du bassin des Carpathes. Le gros du matériel y relatif du Musée, collectionné depuis 1900, n'a pas encore été élaboré du point de vue faunistique. Aussi le Catalogue Faunistique de la Hongrie (16), paru en 1918, n'a pris en considération que les données d'avant 1900. Vu que les zoologistes étrangers n'ont guère connaissance de la monographie de M é h e l y,

concernant les chiroptères (14), ni du Catalogue Faunistique rappelé — les ouvrages les plus récents, en faisant mention du bassin des Carpathes remarquent, que ce territoire est à peine exploré en ce qui concerne les chiroptères. Naturellement, ils se posent encore bien des problèmes dans l'état actuel de la question, et nous sommes loin de pouvoir affirmer que nous connaissons la répartition de chaque espèce de chiroptères de ce territoire. Mais nous possédons déjà bien des données à contribuer aux notions imparfaites de cette question.

L'auteur a employé — comme directive — le catalogue d'Ellermann (5), mais, différemment de celui-là dans la question du *Myotis oxygnathus*, que l'auteur traite en espèce indépendante. Il y note encore, que dans l'avenir il serait bien nécessaire de grouper les données, obtenues sur les abris, selon l'ordre des dates de récoltes, ainsi s'offrirait une base pour une évaluation juste et bien fondée pour les certaines données de répartition.

La faune chiroptérologique du bassin des Carpathes compte 25 espèces, dont l'auteur en a recueilli 16 espèces. En guise de résumé il énumère ses données nouvelles et les données du matériel considérable du Musée d'Histoire Naturelle. Notamment, il a obtenu plusieurs exemplaires de *Rhinolophus ferrumequinum* de Telkibánya, qui compte pour cette espèce comme le point le plus septentrional dans le bassin des Carpathes. Une donnée du nord extrême pour le *Rhinolophus euryale* se rattache à l'Aggteleki-barlang (Grotte de l'Aggtelek) — cet exemplaire se trouve déposé dans la collection du Musée. Il a également capturé plusieurs *Myotis nattereri* — considéré cependant assez rare — en de lieux différents du pays. Le *Myotis bechsteini*, étant également déposé dans la collection du Musée, provenant de Tihany, dont on signale comme la seconde en ordre de suite parmi les lieux de récolte les plus méridionaux du bassin des Carpathes. Le grenier de l'église de Pilismarót a été bondé de *Myotis myotis*; l'auteur y a découvert toute une colonie estivale, comptant à peu près 2.000 individus. Il en a bagué 1000, et c'est alors qu'il apparut qu'ils se trouvaient entre eux aussi des *Myotis oxygnathus*, et même en 7%. Il est à noter, que dans la grotte de Szoplak, nommée Ördöglyuk (Trou du diable), qui se trouve tout près de Pilismarót, on rencontre très peu de *Myotis oxygnathus* hibernants. D'ailleurs, selon les observations de l'auteur, les *Myotis oxygnathus* sont encore plus fréquents que les *Myotis myotis*. Il en a bagué plus que 7.000 dans la grotte Ördöglyuk de Szoplak. Par la reprise de ces bêtes baguées leurs données de gîte ont largement augmenté, surtout dans la région de l'Alföld (Plaine Hongroise). Le *Myotis dasycneme* — espèce très rare — a été signalé de Szikra, de la grotte Ördöglyuk de Szoplak et de la grotte de Abaliget. Szikra est le gîte estival le plus septentrional de cette espèce, alors que l'abri le plus méridional de l'espèce *Nyctalus leisleri* se trouve à Tihany. L'auteur a aussi bagué plusieurs centaines de *Miniopterus schreibersi* dans la grotte de Szoplak.

Dans le texte hongrois, les lieux de récolte des certaines espèces ont été groupés sur une carte géographique adjointe, déterminés par les reliefs du terrain selon les régions. Les chiffres figurant après les données des lieux de récolte, indiquent la bibliographie employé, ensuite, la lettre qui suit, indique la collection du Musée. L'auteur communique ses données à lui même dans le dernier alinéa de chaque description d'espèce.

On retrouve sur la carte les certains gîtes à l'aide de la note alphabétique. Les chiffres du réseau cartographique sont également présentés.